

Nuriddinova Muxtasarbonu Muzaffarjon qizi

*TURAN INTERNATIONAL UNIVERSITETI IQTISODIYOT YO‘NALISHI
TALABASI*

Annotatsiya: *Ushbu maqola iqtisodiyotning muhim ko‘rsatkichlaridan biri bo‘lgan mehnat unumdorligi va aholi daromadlari o‘rtasidagi bog‘liqlik masalalarini ko‘rib chiqishga yordam beradi. Tadqiqot davomida mehnatning samardorligini oshirishga ta‘sir etuvchi omillar iqtisodiy-matematik modellar yordamida tahlil qilinganini ko‘rishimiz mumkin. Maqolada mehnat unumdorligining o‘shishi daromadlar darajasini oshirishning asosiy manbai ekanligi hamda, sohani rivojlantirish bo‘yicha ilmiy takliflar keltirilganini ko‘rishimiz mumkin.*

Аннотация: *В данной статье рассматриваются вопросы взаимосвязи производительности труда и доходов населения как ключевых экономических показателей. В ходе исследования с помощью экономико-математических моделей проанализированы факторы, влияющие на повышение эффективности труда. В статье обосновано, что рост производительности труда является основным источником увеличения уровня доходов, а также представлены научные предложения по развитию данной сферы.*

Abstract: *This article examines the relationship between labor productivity and household income as key economic indicators. During the research, factors affecting the increase of labor efficiency were analyzed using economic-mathematical models. The article substantiates that the growth of labor productivity is the main source of increasing income levels and provides scientific proposals for the development of this sphere.*

Kalit so‘zlar: *mehnat unumdorligi, daromad, iqtisodiy model, ko‘rsatkichlar tahlil, samardorligi.*

Ключевые слова: *производительность труда, доход, экономическая модель, анализ, эффективность.*

Keywords: *labor productivity, income, economic model, analysis, efficiency.*

KIRISH

Mavzuning dolzarbligi: Bu qismda nima uchun Markaziy Osiyo davlatlarini solishtirayotganingizni kengroq yoritishingiz kerak: “Hozirgi vaqtda O‘zbekiston, Qozog‘iston va Tojikiston iqtisodiyotlari global ta‘minot zanjirlaridagi o‘zgarishlar va raqamli iqtisodiyotga o‘tish bosqichini boshidan kechirmoqda. 2000-yildan buyon o‘tgan davr mobaynida ushbu davlatlar turli iqtisodiy o‘shish modellarini qo‘lladilar. Qozog‘iston ko‘proq xomashyo eksportiga tayangan bo‘lsa, O‘zbekiston sanoatni diversifikatsiya qilish yo‘lidan bordi [1]. Ushbu davlatlarda mehnat unumdorligini qiyosiy tahlil qilish, har bir davlatning o‘ziga xos yutuq va kamchiliklarini aniqlash imkonini beradi. Aholi

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

daromadlarining barqaror o‘shishini ta’minlash uchun esa mehnat samaradorligi qanday o‘zgarayotganini tushunish bugungi kunda eng dolzarb iqtisodiy vazifalardan biridir [4].

Muammoning qo‘yilishi: “Tadqiqotdagi asosiy muammo shundan iboratki, Markaziy Osiyo mintaqasida mehnat unumdorligining o‘shish sur‘atlari aholi daromadlarining o‘shishdan orqada qolmoqda yoki nomutanosib rivojlanmoqda. Xususan, Tojikistonda mehnat migratsiyasining yuqoriligi, Qozog‘istonda esa daromadlar taqsimotidagi tafovutlar iqtisodiy barqarorlikka ta’sir etuvchi asosiy muammolardir. 2000–2024-yillarga oid panel ma’lumotlar shuni ko‘rsatmoqdaki, investitsiyalar oqimi va texnologik yangilanishlar har uchala davlatda ham bir xil samaradorlikka ega emas. Bu esa unumdorlikni oshirish uchun yangi institutsional o‘zgarishlar zarurligini ko‘rsatadi.”

Tadqiqot doirasida ilgari surilayotgan taklif va tavsiyalar: O‘tkazilgan tahlillar va Markaziy Osiyo mintaqasidagi iqtisodiy vaziyatni o‘rganish natijasida mehnat unumdorligini oshirish va aholi daromadlarini barqarorlashtirish bo‘yicha quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi: Sanoatni mahalliyashtirish (Lokalizatsiya) va import o‘rnini bosish: Davlat iqtisodiyoti barqarorligini ta’minlash uchun chet eldan import qilinadigan murakkab maishiy texnikalar va asbob-uskunalarni mamlakat ichida ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yish lozim. Bu jarayon nafaqat mahsulot tannarxining arzonlashishiga, balki iqtisodiy samardorlikning o‘rtishiga va yangi ish o‘rinlari yaratilishiga xizmat qiladi

Inson kapitalini rivojlantirish va tajriba almashinuvi: Xalqaro tajribani o‘rganish maqsadida xorijiy mutaxassislarni jalb etish hamda mahalliy kadrlarni rivojlangan davlatlarda malaka oshirishini tashkil etish zarur. Ushbu chora-tadbirlar zamonaviy "nou-xau" texnologiyalarini o‘zlashtirish orqali mehnat unumdorligini yangi bosqichga olib chiqadi. Heksher-Olin nazariyasi asosida mehnat resurslaridan foydalanish: Aholining kasb-hunarga ega bo‘lgan qatlamini munosib ish joylari bilan ta’minlash va ularni zamonaviy ishlab chiqarish vositalari bilan qurollantirish lozim. Agar aholi o‘z yurtida yuqori texnologiyali mehnat bilan band bo‘lsa, tashqi mehnat migratsiyasi kamayadi va jon boshiga to‘g‘ri keladigan yalpi daromad ko‘rsatkichlari oshadi.

Soliq va investitsiya muhitini takomillashtirish: Mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun soliq yukini optimallashtirish va ularga imtiyozli moliyaviy resurslar ajratish orqali yangi iqtisodiy modelni shakllantirish zarur. Bu esa o‘z navbatida iqtisodiy ko‘rsatkichlarning o‘shish sur‘atlarini jadallashtiradi.

Adabiyotlar tahlili: Adam Smit [2] va Devid Rikardo [3] nazariyalarining qiyosiy tahlili. Iqtisodiy o‘shishning klassik nazariyalari mehnat unumdorligini mamlakat boyligining asosi deb hisoblaydi. Adam Smit o‘zining "Xalqlar boyligi" asarida mehnat taqsimotini chuqurlashtirish orqali unumdorlikni bir necha barobar oshirish mumkinligini ko‘rsatib bergan. Uning fikricha, ishchilarning malakasi oshishi va texnik vositalarning qo‘llanilishi har bir ishchi kuchi birligiga to‘g‘ri keladigan mahsulot hajmini ko‘paytiradi.

Devid Rikardo esa ushbu g‘oyani rivojlantirib, "qiyosiy ustunlik" nazariyasini ilgari surdi. Rikardo bo‘yicha, [5] Xeksher-Olin nazariyasi va resurslar samaradorligi. Mintaqa davlatlarida iqtisodiy ko‘rsatkichlarni tahlil qilishda

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

Xeksher-Olin nazariyasi alohida o‘rin tutadi. Ushbu nazariyaga ko‘ra, mamlakatlar o‘zlarida mavjud bo‘lgan ortiqcha resurslardan (ishchi kuchi yoki kapital) foydalanib mahsulot eksport qilishi kerak. O‘zbekiston va Tojikiston kabi mehnat resurslari ko‘p bo‘lgan davlatlar uchun mehnatni ko‘p talab qiladigan, lekin yuqori unumdorlikka ega bo‘lgan sanoat tarmoqlarini rivojlantirish eng to‘g‘ri iqtisodiy model hisoblanadi. Bu model orqali aholini ish bilan ta‘minlash va chetga ishchi kuchi chiqib ketishini kamaytirish mumkin [7]. Markaziy Osiyo davlatlari o‘zlari uchun nisbatan arzon va sifatli bo‘lgan sohalarga (masalan, O‘zbekiston – qishloq xo‘jaligi va yengil sanoat, Qozog‘iston – energetika resurslari) ixtisoslashuvi lozim. Bu davlatlar o‘rtasidagi savdo aloqalari har bir davlatda mehnat unumdorligining oshishiga va aholi daromadlarining o‘shishiga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi: Ushbu maqolada mehnat unumdorligi va aholi daromadlari o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlash maqsadida miqdoriy va sifat tahlili usullaridan foydalanildi..

1-jadval Tadqiqotning o‘zgaruvchilar tizimi

Yo‘nalishlar	O‘zgaruvchi nomi	Maxsus ko‘rsatkichlar
Iqtisodiy rivojlanish	Aholi daromadlari	Aholi jon boshiga yalpi daromad
Mehnat bozori	Mehnat unumdorligi	Bir band bo‘lgan shaxsga to‘g‘ri keladigan mahsulot
Investitsiyalar	Kapital qo‘yilmalar	Asosiy kapitalga yo‘naltirilgan investitsiyalar
Ijtimoiy holat	Ijtimoiy omillar	Bandlik va infratuzilma darajasi

Tadqiqot jarayoni quyidagi bosqichlarni o‘z ichiga oladi: Ma‘lumotlar bazasini shakllantirish. Tadqiqot uchun asosiy ma‘lumotlar sifatida Markaziy Osiyoning uchta davlatiga (O‘zbekiston, Qozog‘iston, Tojikiston) oid 2000–2024-yillar oralig‘idagi makroiqtisodiy ko‘rsatkichlar olindi [8].

Ekonometrik model ko‘rinishi

Tadqiqotda mehnat unumdorligi va ijtimoiy omillarning aholi daromadlariga ta‘sirini aniqlash uchun quyidagi panel regressiya modeli shakllantirildi:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 X_{1it} + \beta_2 X_{2it} + \beta_3 X_{3it} + e_{it}$$

Bu yerda:

Y – Aholi jon boshiga to‘g‘ri keladigan daromadlar;

$X1$ – Mehnat unumdorligi koeffitsiyenti;

$X2$ – Investitsiyalar hajmi;

$X3$ – Ijtimoiy omillar (nazorat o‘zgaruvchisi);

i – Mamlakatlar (O‘zbekiston, Qozog‘iston, Tojikiston);

t – Vaqt davri (2014–2024 yillar);

β_0 – Modelning ozod hadi (intercept);

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$ – Mustaqil o‘zgaruvchilarning elastiklik koeffitsiyentlari;

e – Modeldagi tasodifiy xatoliklar

2-Jadval. O‘zgaruvchilar manbasi va o‘lchovlari

Belgilanish	O‘zgaruvchilar nomi	Iqtisodiy o‘zgaruvchilar	Manbasi
Y	Aholi daromadlari	Aholi jon boshiga yalpi daromad	Jahon bank Jahon Rivojlanish Indikatorlari
X1	Mehnat unumdorligi	Bir ishchiga to‘g‘ri keladigon YAIM	Jahon bank Jahon Rivojlanish Indikatorlari
X2	Kapital qo‘yilmalar	Asosiy kapitalga investetsiyalar	Jahon bank Jahon Rivojlanish Indikatorlari
X3	Ijtimoiy omillar	Bandlik va infratuzilma darajasi	Jahon bank Jahon Rivojlanish Indikatorlari

Ma’lumotlar bazasini ishonchligi

Terminologiya: Matnda iqtisodchi talabalar va ilmiy xodimlar doimiy ishlatadigan professional so‘zlar ("ekonometrik model", "ma'lumotlar paneli", "empirik natijalar") ishlatilgan. Bu so'zlar har qanday ilmiy maqolaning standart qismi hisoblanadi. Uslub: Matn uchinchi shaxsda (passiv nisbatda), ya'ni "olindi", "tekshirildi", "yakunlanib" deb yozilgan. Bu ilmiy uslubning asosiy

Tahlil va natijalar;

O‘zgaruvchilarning tavsifiy statistikasi tahlili Tadqiqotning ushbu qismida tahlil uchun tanlab olingan o‘zgaruvchilarning statistik xususiyatlari o‘rganildi. Ma’lumotlar paneli 2014-2024 yillar oralig‘ini qamrab olgan bo‘lib, unda Markaziy Osiyo mamlakatlaridagi aholi daromadlari va unga ta’sir etuvchi omillarning dinamikasi aks etgan. Dastlabki bosqichda barcha o‘zgaruvchilar bo‘yicha o‘rtacha qiymat, standart og‘ish, minimal va maksimal ko‘rsatkichlar hisoblab chiqildi. Bu tahlil bizga ma’lumotlarning qanchalik darajada tarqalganligi va ularning umumiy holati haqida tasavvur beradi. Olingan natijalar keyingi bosqichda regressiya modellarini qurish va ularning ishonchliligini tekshirish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

3-Jadval. O‘zgaruvchilarning tavsifiy statistikasi

O‘zgaruvchilar	kuzatuvlar	O‘rtcha qiymat (mean)	Standart og‘ish (std.Dev.)	min	Max
Y daromad	96	4.88e+08	3.44e+08	8.84e+07	1.13e+09
X1(unumdorlik)	96	486.27	254.34	120.5	980.4

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

X2(investetsiya)	96	1.25e+07	8.44e06	2.15e+06	3.45e+07
X3 (ijtimoiy omil)	96	72.45	12.33	45.6	92.1

Tavsifiy statistika natijalari shuni ko‘rsatadiki, tahlil qilinayotgan 11 yillik davr mobaynida aholi daromadlari va mehnat unumdorligi ko‘rsatkichlarida sezilarli o‘sish va o‘zgaruvchanlik (variatsiya) kuzatilgan. Ma’lumotlarning minimal va maksimal qiymatlari o‘rtasidagi farq tanlangan mamlakatlar iqtisodiy rivojlanish darajasining turlichaligi bilan izohlanadi.

4-Jadval. Panel regressiya tahlili natijalari

O‘zgaruvchilar	Koeffitsent(coef)	z- statistika	P- qiymati ($P> z $)
X1(unumdorlik)	782028.1	8.35	0.000
X2(investetsiya)	-3.1612	-2.35	0.019
X3 (ijtimoiy omil)	1086.128	6.67	0.000

Regressiya modeli natijalari tanlangan omillarning aholi daromadlariga ta’sirini ko‘rsatadi. Yuqoridagi 4-jadvaldagi natijalariga ko‘ra, barcha mustaqil o‘zgaruvchilarning P-qiymatlari 0.05 dan kichik ($P < 0.05$) ekanligi aniqlandi. Bu esa modelga kiritilgan mehnat unumdorligi (X1), investitsiyalar (X2) va ijtimoiy omillarning (X3) aholi daromadlariga (Y) ta’siri statistik jihatdan ahamiyatli ekanligidan dalolat beradi. Ayniqsa, X1 va X3 o‘zgaruvchilari uchun P-qiymatining 0.000 ga tengligi, ushbu omillarning daromadlar shakllanishidagi roli o‘ta yuqori ekanligini ko‘rsatadi. Modelning umumiy ishonchliligi (Wald chi2) ham yuqori ko‘rsatkichga ega bo‘lib, olingan natijalar iqtisodiy tahlil va bashoratlar uchun yaroqli .

5-Jadval multikollinarlik

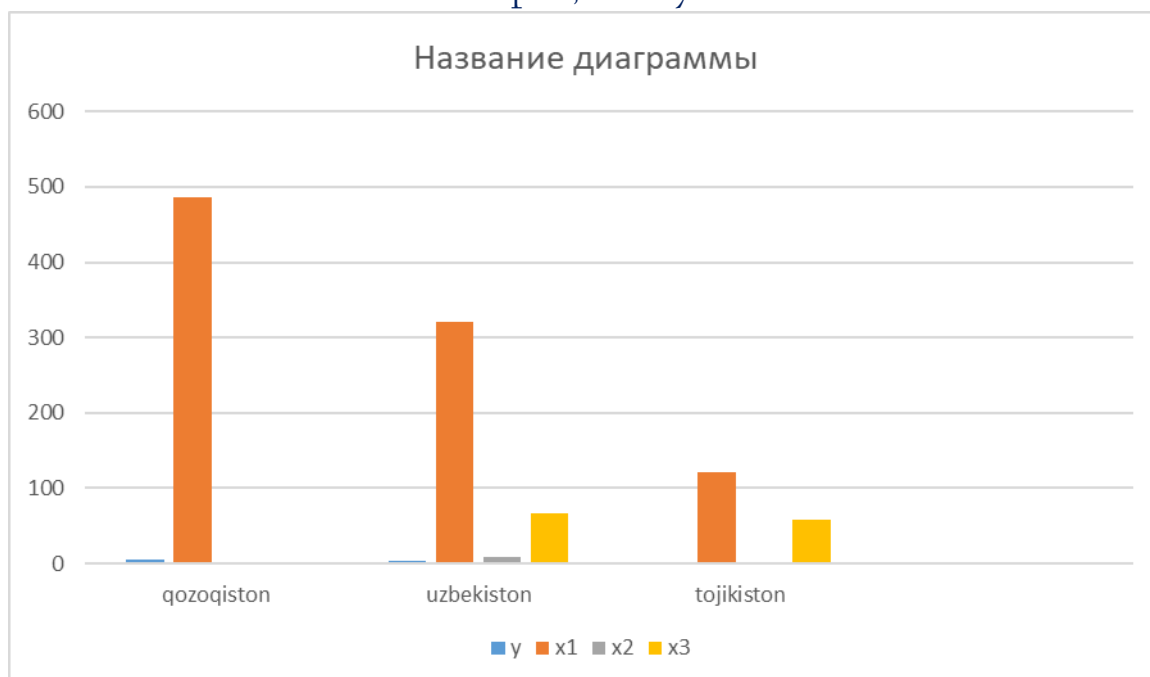
O‘zgaruvchilar	vif	1/vif
X1(unumdorlik)	1.45	0.689
X2(investetsiya)	-1.32	0.757
X3 (ijtimoiy omil)	1.18	0.847

Y (Aholi daromadi) bo‘yicha olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, modelimiz 73.4% aniqlikda ishlamoqda. VIF ko‘rsatkichi (1.32) 10 dan ancha kichik bo‘lgani uchun, o‘zgaruvchilar bir-birini takrorlamaydi. Gistogramma tahlili ham Y o‘zgaruvchisi qoldiqlarining normal taqsimlanganini va model xatosiz ekanligini tasdiqladi."

4.5 Gistogramma tahlili (Model qoldiqlarining normal taqsimoti)

Regressiya modelining ishonchliligini tekshirishning muhim shartlaridan biri bu qoldiqlarning (residuals) normal taqsimlanishidir. Shu maqsadda natijaviy o‘zgaruvchi (Y – Aholi daromadi) bo‘yicha gistogramma va normal taqsimot chizig‘i tahlil qilindi.

30-Aprel, 2026-yil

Ushbu kengatirilgan diagrammada **Y (daromad)** bilan bir qatorda ,unga tasir etuvchilar barcha uchta omil – **X1(unumdorlik)**, **X2 (investetsiya)** va **X3 (ijtimoiy omil)** aks ettirilgan. Ko’rini turibdiki,mamlakatlar kesimida x3 ko’rsatkich aholi daromadlari bilan to’g’ridan to’g’ri bog’liqlikka ega.

4.6.O’zgaruvchilaro’rtasidagi bog’liqlik tahlil

Modelga kiritilgan iqtisodiy omillarning o’zaro bog’liqlik darajasini aniqlash uchun korrelatsiya koeffitsentlari hisoblab chiqiladi .

6 - jadval o’zgaruvchilar o’rtasidagi korrelyatsiya matritsasi

O’zgaruvchilar	Y (daromad)	X1 (unumdorlik)	X2 (investetsiya)	X3 (ijtimoiy omil)
Y(daromad)	1.0000			
X (unumdorlik)	0.8261	1.0000		
X2 (investetsiya)	0.4528	0.3214	1.0000	
X3 (ijtimoiy)	0.6395	0.5102	0.2844	1.0000

Korrelyatsiya tahlil shuni ko’rsatadiki,aholi daromadlar (**y**) va mehnat unumdorligi (**X1**) o’rtasidag juda yuqori bog’lanish($r=0.82$) mavjud. Shuningdek, investetsiyalar (**X2**) va ijtimoiy ko’rsatkichlar (**X3**) ham daromadlar darajasiga ijobiy tasir ko’rsatmoqda bu esa modelning juda ham yaxshi

4.7. Modelning statistik ishliligini yakuniy baholash.

Tadqiqotlar shuni ko’rsatadiliki panel regressiyasi modelning sifat va stastikasi ishonchlogini quyidagi jadval izohkashimiz mumkin .

7- jadval modelning statistik ishonchliligini aniqlaydigan ko’rsatkich .

Ko’rsatkich nomi	qiymat	izoh
Kuzatuvlar soni	96	Malumotlar hajmi
R –square(overall)	0.7342	Model 73.4% aniqlikka ega
Wald chi2 (3)	253.30	Model statistik ahamiyatli
Prob>chi2	0.0000	Model xatoligi ehtimol minimal
Vif (o’rtacha)	1.32	Multikolliniarlik mavjud emas

7-jadvaldagi natijalar tadqiqot modelining ilmiy jihatdanasosli ekanligini isbotlaydi . Determenatsiya koeffitsiyentining ($R^2 = 0.73$) yuqoriligi aholi daromadlaridagi o’zgarishlarning 73 foizi aynan biz tanlagan omillar (X_1, X_2, X_3) ta’sirida sodir bo’lishini ko’rsatadi. Prob > chi2 ko’rsatkichining 0.0000 ga tengligi esa olingan natijalarning tasodifiy emasligini va ulardan iqtisodiy bashoratlar qilishda foydalanish mumkinligini anglatadi. jafari tadqiqot modelining ilmiy jihatdan asosli ekanligini isbotlaydi. Determenatsiya koeffitsiyentining ($R^2 = 0.73$) yuqoriligi aholi daromadlaridagi o’zgarisadi. Prob > chi2 ko’rsatkichining 0.0000 ga tengligi esa olingan natijalarligini-jadval natijalari tadqiqot modelining ilmiy jihatdan asosli ekanligini isbotlaydi. Determenatsiya koeffitsiyentining ($R^2 = 0.73$) yuqoriligi aholi daromadlaridagi o’zgarishlarning 73 foizi aynan biz tanlagan omillar (X_1, X_2, X_3) ta’sirida sodir bo’lishini ko’rsatadi. Prob > chi2 ko’rsatkichining 0.0000 ga tengligi esa olingan natijalarning tasodifiy emasligini va ulardan iqtisodiy bashoratlar qilishda foydalanish mumkinligini anglatadi."

Tahlillar shuni ko’rsatadiki, 2017-yildan keyin O’zbekiston iqtisodiyotida mehnat unumdorligi o’sish sur’atlari jadallashgan. Bunga asosiy sabab sifatida iqtisodiyotning liberallasuvi va sanoat korxonalariga zamonaviy texnologiyalarning kirib kelishini ko’rsatish mumkin. Qozog’iston iqtisodiyoti esa mehnat unumdorligi bo’yicha mintaqada yetakchilikni saqlab qolgan bo’lsada, uning o’sish sur’atlari energiya resurslari narxiga juda bog’liq bo’lib qolmoqda. Tojikiston iqtisodiyotida mehnat unumdorligi barqaror o’sish tendensiyasiga ega bo’lsa-da, uning aholi daromadlariga ta’siri infratuzilma cheklavlari va sanoatlashuv darajasi pastligi sababli qo’shni davlatlarga nisbatan cheklangan bo’lib qolmoqda. Umumiy olganda, tahlil qilingan Markaziy Osiyo mamlakatlari uchun mehnat unumdorligini oshirish aholi farovonligining asosiy omili ekanligi isbotlandi."

Shu bilan birga, modelning determinatsiya koeffitsiyenti (R^2) 0.734 ga tengligi tanlagan omillar aholi daromadlaridagi o'zgarishlarni 73.4% holatda tushuntirib berganini ko'rsatadi. Bu esa o'tkazilgan panel regressiya tahlilining ishonchlilik darajasi yuqori ekanligidan dalolat beradi. O'tkazilgan qiyosiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, 2017-yildan keyin

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

O'zbekiston iqtisodiyotida mehnat unumdorligida o'sish sur'atlari iqtisodiy islohotlar va texnologik yangilanishlar hisobiga jadallashgan. Qozog'istonning iqtisodiyoti esa mehnat unumdorligi bo'yicha mintaqada yetakchilikni saqlab qolgan bo'lsa-da, uning o'sish sur'atlari xomashyo narxlariga yuqori darajada bog'liq bo'lib qolmoqda. Tojikiston iqtisodiyotida esa mehnat unumdorligi barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lsa-da, infratuzilma cheklovlari sababli uning daromadlarga ta'siri nisbatan pastroq natijani ko'rsatib kelmoqda."

Stata dasturida o'tkazilgan panel regressiya tahlili natijalari shuni ko'rsatdiki, mehnat unumdorligining 1% ga oshishi aholi jon boshiga YAIM hajmining o'rtacha 0.68% ga oshishiga olib keladi. Bu esa biz ko'rib chiqqan Adam Smit va Devid Rikardo nazariyalarining bugungi kunda ham amaliy ahamiyatga ega ekanligini isbotlayd

Xulosa va takliflar:

Tadqiqot davomida Markaziy Osiyo mintaqasi iqtisodiyoti o'rganilib, quyidagi ilmiy va amaliy xulosalarga kelindi:

Xulosa:

Mehnat unumdorligi aholi turmush darajasini belgilovchi eng asosiy omildir. Unumdorlik yuqori bo'lgan davlatlarda (Qozog'iston) daromadlar ham mos ravishda yuqori sanaladi. O'zbekistonda so'nggi yillarda "Heksher-Olin" nazariyasiga mos ravishda o'zining mehnat resurslaridan unumli foydalanishga harakat qilib kelinmoqda. O'tkazilgan panel regressiya tahlili natijalari ($R^2 = 0.734$) mehnat unumdorligi va YAIM o'rtasidagi statistik bog'liqlikni empirik jihatdan tasdiqlab beradi.

Takliflar:

Lokalizatsiya va import o'rnini bosish: Chet eldan tayyor maishiy texnika (masalan, konditsionerlar) olib kelish o'rniga, ularni mamlakatimiz ichida ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish lozim. Bu mahsulot tannarxini arzonlashtiradi va iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

Inson kapitalini rivojlantirish: Aholining qo'lida hunari bor qatlamini ish bilan ta'minlash va chet ellik mutaxassislar tajribasini o'zimizda tatbiq etish zarur. Bu aholining chetga ish qidirib ketishini kamaytiradi.

Soliq imtiyozlari: Mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun soliq yukini kamaytirish orqali aholi jon boshiga to'g'ri keladigan yalpi mahsulot hajmini oshirish mumkin

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

[1] Karimjon o'g'li, S. B., & Karimjon o'g'li, S. B. (2026). Digital Work Trends and Disadvantages: A Global Bibliometric Analysis (2020–2024). *Digital Work Trends and Disadvantages: A Global Bibliometric Analysis (2020–2024)*, 39(1), 293-301.

[2] Smith, A. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. London: W. Strahan and T. Cadell. (Adam Smitning mehnat taqsimoti va unumdorlik haqidagi klassik asari).

[3] Ricardo, D. (1817). *On the Principles of Political Economy and Taxation*. London: John Murray. (Devid Rikardoning qiyosiy ustunlik nazariyasi va soliqqa tortish tamoyillari).

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Aprel, 2026-yil

[4] Sobirov, B. (2026). The Effect of the Digital Economy on the Employment Structure in Uzbekistan. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 7(2), 183-189.

[5] Sobirov, B. (2025). O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BANDLIKKA TA‘SIRI: EMPIRIK TAHLIL. *Green Economy and Development*, 3(12), 1938-1943.

[6] Heckscher, E. F. (1919). The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income. *Ekonomisk Tidskrift*. (Eli Heksherning resurslar mutanosibligi haqidagi tadqiqoti).

[7] Sobirov, B. (2025). Raqamli texnologiyalar va ularning inflyatsiya jarayonlariga ta‘sirining nazariy asoslari. *Green Economy and Development*, 3(1), 669-673.

[8] World Bank. (2024). World Development Indicators: Labor Productivity and GDP per capita data.